

पञ्चदिवसीया अन्तराष्ट्रिया शोध-व्याख्यानमाला

(प्रत्यक्षा आभासीया चोभयविधा)

(5-Days Inter-national Research Lecture Series)

(Hybrid Mode)

(17.08.2026 तः 21.08.2026 यावत्)

मुख्यविषयः (Central Theme)

वर्तमानवैश्विकसमस्यानां संस्कृतवाङ्मयाधारितसमाधानानि

(Sanskrit Literature–Based Solutions to Contemporary Global Challenges)

संरक्षकः

(प्रो. श्रीनिवासवरखेडी)
कुलपतिः, के.सं.वि.वि.

मुख्यमार्गदर्शकः

(प्रो. आर्.जी. मुरलीकृष्णः)
कुलसचिवः, के.सं.वि.वि.

मार्गदर्शकः

प्रो. कुलदीपशर्मा
आदर्शयोजनाधिकारी

कार्यक्रमनिर्देशकः

डॉ. विष्णुदत्तशर्मा
प्राचार्यः

कार्यक्रमसंयोजकः – डॉ. राकेशकुमारजैनः, समन्वयकः, शोधकेन्द्रम्
आयोजकम्

शोधकेन्द्रम् (Research Center)

श्रीदीवान-कृष्ण-किशोर-सनातन-धर्म-आदर्श-संस्कृत-महाविद्यालयः, अम्बाला (हरियाणा)
(केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन सम्बद्धम्)

आमन्त्रणम्

अयि ! सम्मान्या विद्वांसः

सहर्षं संसूच्यन्ते यदस्माकं शोधकेन्द्रेण वर्तमानकालस्यावश्यकतानुगुणम् अत्यन्तं गभीरं प्रासङ्गिकञ्च विषयमधिकृत्य “पञ्चदिवसीया अन्तराष्ट्रिया आभासीय-शोध-व्याख्यानमाला” समायोज्यते । अस्या व्याख्यानमालायाः प्रमुखोद्देश्यं विद्यते संस्कृतवाङ्मये निहितागाधज्ञानस्य विज्ञानस्य जीवनमूल्यानाञ्च समुपस्थापनम्, समसामयिकी-समस्यानां समाधानञ्च । अतः प्राचीनप्रज्ञाया आधुनिकसन्दर्भे माहात्म्यं प्रतिपादयितुं सर्वेऽपि विद्वांसः प्राध्यापकाः शोधछात्रा नागरिका जिज्ञासवश्च शोधपत्रं प्रस्तोतुमहोस्विद् वक्तृन् श्रोतुं सादरं सामन्त्यन्ते । तत्रभवतां तत्रभवतीनाञ्च सस्नेहसमुपस्थितिरस्या व्याख्यानमालायाः सफलतायै प्रेरणास्पदा भविष्यति ।

मुख्यविषयः (Central Theme)

वर्तमानवैश्विकसमस्यानां संस्कृतवाङ्मयाधारितसमाधानानि

(Sanskrit Literature–Based Solutions to Contemporary Global Challenges)

कार्यक्रमविवरणम्

➤ 17.08.2026 दिनाङ्के प्रथमदिवसे वेदविषयकव्याख्यानानि

➤ उपविषयाः –

- वेदेषु पर्यावरणसंरक्षणस्य अवधारणा।
- वैदिकदृष्ट्या विश्वशान्तेः स्वरूपम्।
- वेदेषु सततविकासस्य (Sustainable Development) आधाराः।
- वैदिकशिक्षादर्शनस्य समकालीनप्रासङ्गिकता।
- वेदेषु स्वास्थ्यचिन्तनम्।
- ऋग्वेदे मानवैक्यस्य भावना।
- वैदिकयज्ञपरम्परायाः वैज्ञानिकपक्षः।
- वेदेषु जलसंरक्षणस्य महत्त्वम्।

- वेदेषु नारीस्थानम्।
- वेदाः वैश्विककल्याणस्य मूलाधारः।

➤ 18.08.2026 दिनाङ्के द्वितीयदिवसे व्याकरणविषयकव्याख्यानानि

➤ उपविषयाः –

- पाणिनीयव्याकरणस्य वैज्ञानिकता आधुनिकविज्ञानस्य च सम्बन्धः।
- व्याकरणशास्त्रस्य कृत्रिमबुद्धिमत्ताविकासे योगदानम्।
- संस्कृतव्याकरणाधारितप्राकृतिकभाषासंसाधनम् (NLP)।
- व्याकरणे शब्दब्रह्मसिद्धान्तस्य आधुनिकप्रासङ्गिकता।
- महाभाष्ये संवादसंस्कृतिः चिन्तनपरम्परा च।
- व्याकरणशास्त्रस्य तार्किकचिन्तनविकासे योगदानम्।
- व्याकरणं भाषासंरक्षणं च।
- व्याकरणस्य अन्तरविषयकप्रासङ्गिकता।
- वाक्यार्थबोधस्य आधुनिकभाषाविज्ञानदृष्ट्या समीक्षा।
- पाणिनीयव्याकरणस्य वैश्विकोपयोगिता।

➤ 19.08.2026 दिनाङ्के तृतीयदिवसे ज्योतिषविषयकव्याख्यानानि

➤ उपविषयाः –

- भारतीयज्योतिषस्य वैज्ञानिकाधारः।
- ज्योतिषशास्त्रे पर्यावरणीयपरिवर्तनस्य संकेताः।
- कृषिविकासे ज्योतिषशास्त्रस्य योगदानम्।
- पञ्चाङ्गस्य सामाजिकोपयोगिता।
- मुहूर्तशास्त्रस्य समकालीनप्रासङ्गिकता।
- ज्योतिषं प्राकृतिकविपदां पूर्वानुमानञ्च।
- खगोलविज्ञानस्य विकासे भारतीयज्योतिषस्य योगदानम्।
- कालगणनायां भारतीयपरम्परायाः वैशिष्ट्यम्।

- ज्योतिषशास्त्रं भारतीयज्ञानपरम्परायां।
- ज्योतिषशास्त्रस्य लोककल्याणदृष्टिः।

➤ 20.08.2026 दिनाङ्के चतुर्थदिवसे साहित्यविषयकव्याख्यानानि

उपविषयाः –

- रामायणमहाभारतयोः वैश्विकसमस्यानां समाधानदृष्टिः।
- कालिदाससाहित्ये पर्यावरणचेतना सततविकासदर्शनञ्च ।
- नीतिसाहित्ये नैतिकसङ्कटानां समाधानोपायाः ।
- संस्कृतसुभाषितेषु मानवमूल्यानि विश्वबन्धुत्वञ्च ।
- पञ्चतन्त्रहितोपदेशयोः नेतृत्वप्रबन्धनदृष्टिः ।
- संस्कृतनाटकेषु सामाजिकसमस्यायाः प्रतिपादनम् ।
- महाकाव्येषु सुशासनस्य लोककल्याणस्य च आदर्शाः ।
- आधुनिकसंस्कृतसाहित्ये वैश्विकसमस्यानां विमर्शः ।
- संस्कृतसाहित्ये स्त्रीशक्तिः सामाजिकन्यायश्च ।
- 'वसुधैव कुटुम्बकम्' इति भावनायाः समकालीनप्रासङ्गिकता।

➤ 21.08.2026 दिनाङ्के पञ्चमदिवसे आधुनिकविषयकव्याख्यानानि

➤ उपविषयाः –

- वर्तमान वैश्विक समस्याएँ और हिंदी कविता
- वर्तमान वैश्विक समस्याएँ और खंडकाव्य / लंबी कविताएँ
- वर्तमान वैश्विक समस्याएँ और कथा साहित्य
- वर्तमान वैश्विक समस्याएँ और उपन्यास साहित्य
- वर्तमान वैश्विक समस्याएँ और संस्मरण / यात्रा वृत्तांत
- कृत्रिमबुद्धिमत्ता (AI) तथा संस्कृतम् ।
- संस्कृतस्य डिजिटलसंरक्षणम्।
- ई-शिक्षायां संस्कृतस्य सम्भावनाः।

- भारतीयज्ञानपरम्परा तथा नवीनशिक्षानीति: (NEP-2020)।
- डिजिटलमानविकी (Digital Humanities) तथा संस्कृतम्।
- संस्कृतस्य वैश्वीकरणे आधुनिकप्रौद्योगिक्याः भूमिका।
- English translation of Sanskrit literature for humanity.
- Spread of valuable concepts of Sanskrit literature in English Translation.

विशेषाकर्षणम्

ISBN संयुक्तायां सम्पादितग्रन्थे प्रकाशनम्

व्याख्यानमालायां पठितेषु शोधपत्रेषु उत्कृष्टानि मौलिकानि प्रामाणिकानि च शोधपत्राणि अस्माकं शोधकेन्द्रेण प्रकाशयमानायां अन्ताराष्ट्रीयमानकपुस्तकसङ्ख्या- (ISBN) युक्तायां 'बोधवारिधिः (Bodhvaridhih)' इति नामिकायां सम्पादितपुस्तके अध्यायरूपेण प्रकाशितानि भविष्यन्ति । अपेक्षते चेत्पत्रलेखकेभ्यः सशुल्कम् (500/-) पुस्तकं प्रेषयिष्यते ।

शोधपत्रलेखन-प्रस्तुतीकरणयोः निर्देशाः (Guidelines)

1. भाषा :- शोधपत्राणि संस्कृते हिन्द्याम् आङ्ग्लभाषायां वा स्वीक्रियन्ते ।
2. लिपि: (Font) :- संस्कृत-हिन्दीभाषयोः केवलं Unicode-आधारितौ Kokila अथवा Mangal-नामकौ Fonts, आकारः 14, पङ्क्त्यन्तरम् 1.5 । आङ्ग्लभाषायाम् Times New Roman, आकारः 12, पङ्क्त्यन्तरम् 1.5 ।
3. शोधपत्रस्य संरचना :- 150 - शब्दपरिमितः सारांशः (Abstract) अनिवार्यः । 4-5 मुख्यपदानि (Keywords) अनिवार्याणि । सम्पूर्णशोधपत्रस्य शब्दपरिमाणं 3000-4000 शब्दानां मध्ये भवेत्।

आभासीयमञ्चः (Virtual Platform) - माध्यमम् : Google Meet / Zoom सम्पर्कसूत्रम् (Link) : पञ्जीकृतप्रतिभागिभ्यः WhatsApp-समूहे प्रेष्यते । **समयः -** वाट्सएप्समूहे सूचयिष्यते ।

सम्पूर्णशोधपत्रं प्रेषयितुम् अन्तिम-तिथिः - 10.08.2026

विशेष - अन्तिम तिथि तक प्राप्त शोधपत्रों के वाचकों को ही व्याख्यान माला में पत्रप्रस्तुत करने का अवसर दिया जाएगा ।

आयोजनसमिति:

संरक्षक:

प्रो. श्रीनिवासवरखेडी (कुलपति:, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय:, नवदेहली)

मुख्यमार्गदर्शक:

प्रो. आर. जी. मुरलीकृष्ण: (कुलसचिव:, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय:, नवदेहली)

मार्गदर्शक:

प्रो. कुलदीपशर्मा (आदर्शयोजनाधिकारी, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय:, नवदेहली)

कार्यक्रमनिर्देशक:

डॉ. विष्णुदत्तशर्मा

(प्राचार्य:-श्रीदीवानकृष्णकिशोर-आदर्शसंस्कृतमहाविद्यालय: शोधकेन्द्रञ्च, अम्बालाछावनी हरियाणा)

कार्यक्रमसहनिर्देशकौ

डॉ. श्यामनाथझा - सहाचार्य: विभागाध्यक्षश्च, ज्योतिषविभाग:

डॉ. मनोजकुमारदुबे — प्रभारी, आधुनिकविभाग:।

कार्यक्रम-संयोजक:

डॉ. राकेशकुमारजैन: प्रभारी, साहित्यविभाग: शोधकेन्द्रसमन्वयकश्च)

कार्यक्रम-सह-संयोजका:

डॉ. विपिनकुमार: — प्रभारी, व्याकरणविभाग:। (9819605549)

डॉ. नितिनकुमारजोशी — प्रभारी, वेदविभाग:। (9034059682)

डॉ. गगनदीपसिंह: – सहायकाचार्य, आधुनिकविभाग: (9315597504)

डॉ. रेणुवत्स: — सहायकाचार्या, साहित्यविभाग:। (7027717028)

डॉ. वीरेन्द्रशर्मा — सहायकाचार्य:, ज्योतिषविभाग:। (9680243424)

तकनीकी-मुद्रणादिविशेषसहयोगिन:

डॉ. वीरेन्द्रप्रकाश:- सहायकाचार्य:, सङ्गणकविभाग: ।

डॉ. मनीषभारद्वाज: सहायकाचार्य:, वेदविभाग:

डॉ. बुद्धिबल्लभदेवराडी – सहायकाचार्य:, साहित्य विभाग: ।

शोधपत्रप्रेषणार्थम् ई-मेल - dkksd.seminar26@gmail.com

Google form link - <https://forms.gle/NeTn1d5Rgfxn5L6T6>

विशेषसहाय्यार्थ सह-संयोजकै: सह सम्पर्क: साधनीय: ।